

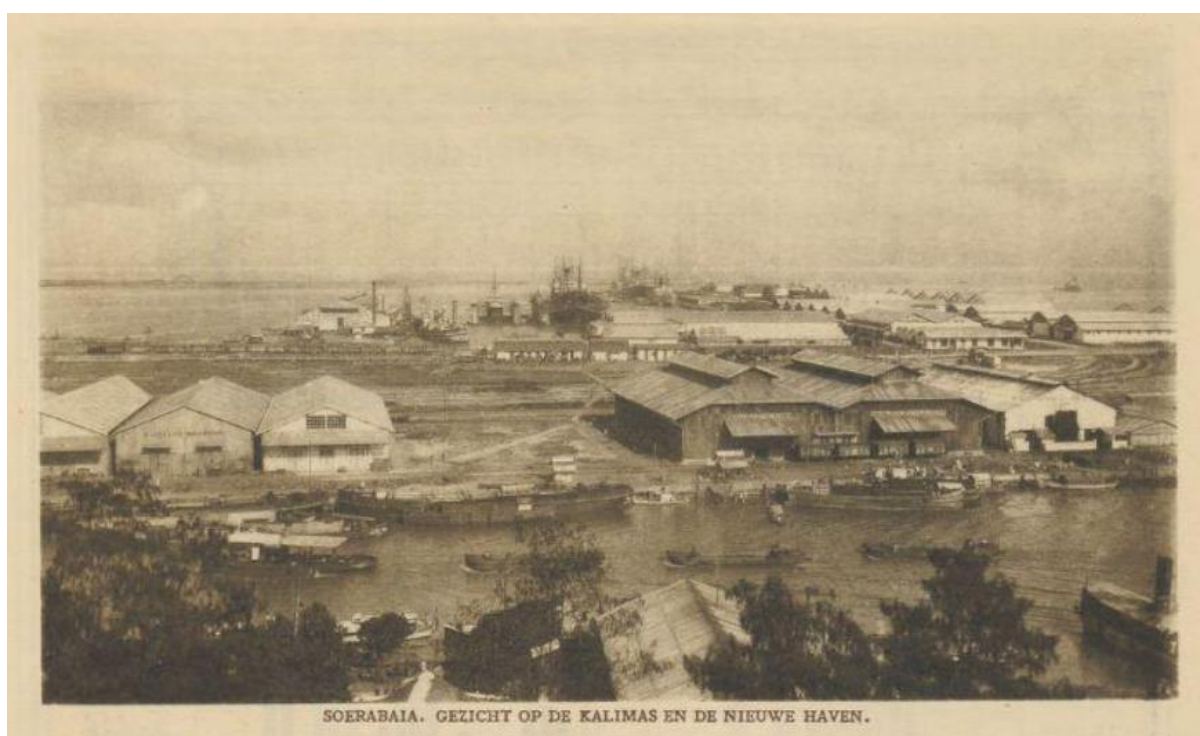
HDC archieven ontsloten II

Dagmare Houniet

Archief van Hendrik Keller (1885-1949). Archiefnummer 141.

Overdracht

Het archief van Hendrik Keller werd in 1969 door A.F. Aldewereld, de VU-bibliotheekmedewerker die met acquisitie was belast, in huis gehaald. In 1971 werden de stukken toegevoegd aan het zojuist opgerichte Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands protestantisme (1800-heden). De stukken waren overgebracht in twee koffers en werden in zes archiefdozen bewaard.

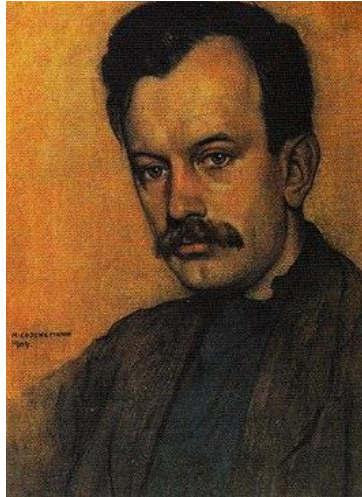
Gezicht op Soerabaja omstreeks 1915. Bron: Delpher

Biografische gegevens en werkzaam leven

Over Hendrik Keller is weinig biografisch materiaal te vinden. Hij werd geboren in 1885 in Amsterdam en overleed in 1949, waarschijnlijk in Den Haag. Hij trouwde met Guillaumine Louise Agathe Elise Hazelhoff Roelfzema op 24 maart 1915 te Soerabaja, van wie hij in 1948 is gescheiden. Hij trouwde in januari 1949 met Hillige de Roo (1910-1997) en overleed in mei van datzelfde jaar.

Over zijn werkzame leven is eveneens weinig bekend. Wel wordt Keller in de notulen van de aandeelhoudersvergadering van de Algemene Graan Maatschappij "Soerabaya", die in Amsterdam werd gehouden op 10 november 1914, bedankt en geprezen voor zijn 'techniek, handels- en kantoorwerkzaamheden' en voor 'een voortreffelijke administratie' (inventaris nummer 5). Als aandeelhouder was zijn vader H. Keller Dzn. bij deze vergadering in

Amsterdam aanwezig. Mogelijk dat hij zijn zoon naar 'de oost' had gestuurd om daar een bestaan op te bouwen, en dat, toen vader Keller kwam te overlijden, zijn zoon geld erfde waarna hij zich kon toeleggen op onderzoek naar, onder meer, vergelijkende talenstudies, paleografie en de Kabbala. Uit de archiefstukken blijkt ook dat hij uitgroeide tot een etymoloog die om raad werd gevraagd, publiceerde en voordrachten gaf, waaronder ook over het Rooms Katholicisme en Evangelisch Protestantisme.

Portret van W.O.J. Nieuwenkamp door Nico Jungmann (1909).

Bron: Wikipedia.

Van plaatsingslijst naar inventaris

In de periode maart-april heb ik het archief onder handen genomen. Toen ik een globale inventarisatie had gemaakt, werd besloten om een inventaris op het archief te maken ondanks het feit dat het om een relatief klein archief gaat. Waarom? Vanwege de briefwisseling met W.O.J. Nieuwenkamp ("W.O.J.N." voor intimi), een graficus en etser, die Keller waarschijnlijk in Nederlands-Indië leerde kennen. Zij correspondeerden ook nadat Keller was teruggekeerd naar Nederland en toen Nieuwenkamp in het Midden- en Verre Oosten en in Italië werkte. Deze briefwisseling is in een apart omslag ondergebracht (inv.nr. 30 & bijlage C).

Keller correspondeerde ook met Henk van Ramshorst die werkzaam was bij het tijdschrift *De Zee. Zeevaarkundig Tijdschrift*. Wegens zijn etymologische kennis, leverde Keller kopij aan voor een artikel over de herkomst van het woord 'kompas'. Om dezelfde reden correspondeerde Keller met A. Delfos die bij uitgeverij en drukkerij De Hofstad werkte en Keller om raad vroeg inzake te publiceren titels.

Verder kwam aan het licht dat Keller correspondeerde met E. van Dieren S.I. (Amsterdam, 1895-Rotterdam 1975). Van 1919 tot 1937 was hij hoofdingenieur van de KNSM. Wellicht dat Keller en hij elkaar in Nederlands Indië leerden kennen. Van Dieren was scheepsbouwkundig ingenieur en vanaf 1944 secretaris-generaal van het ministerie van Verkeer en Energie. Hij was ook commissaris van de Oostcompagnie, en werd na de bevrijding gearresteerd en

veroordeeld voor het openlijk hulp verlenen aan de vijand¹. Uit de bewaard gebleven brieven uit de periode 1942-1944, blijkt dat de Keller-Van Dieren briefwisseling niet ging over politiek, maar wel over het lenen van boeken nadat Van Dieren's bibliotheek en archief verloren waren gegaan in een brand, mogelijk als gevolg van het bombardement op Rotterdam. Zij correspondeerden voornamelijk over piramidebouw, Egyptische kalenders en taalkunde, onderwerpen waar Keller veel onderzoek naar verrichtte. De toon van de brieven is vriendschappelijk, en dankzij een bewaard gebleven telegram, is duidelijk dat zij elkaar ook bezochten. Verder bevat de omslag met foto's (inv.nr. 62) één foto van Van Dieren in zijn jonge jaren. Dit doet vermoeden dat zij elkaar vrij lang, wellicht ook voor de oorlog, gekend hebben. Deze ontvangen brieven en kladden voor verzonden brieven zijn in een apart omslag ondergebracht (inv. nr. 19 & bijlage B). Aangezien het archief meer brieven bevat, ook van familieleden, heb ik een register op personen gemaakt. Deze is te raadplegen in bijlage A.

Het archief is zes dozen groot en bevat 62 omslagen. Bekijk het archief [hier](#).

---

¹ De gegevens betreffende E. van Dieren zijn afkomstig van Parlement.com. Met dank aan PDC Informatie Architectuur.